

3.

PRAELECTIONES

SEMESTRES,

IN

CAESAREA UNIVERSITATE
LITTERARIA,

QUAE DORPATI CONSTITUTA EST,

A D. xvii. IAN. ANNI cIoIccccxxi.

HABENDAE

INDICUNTUR

A

RECTORE ET SENATU ACADEMICO.

INSUNT

SYMBOLAE CRITICAE IN QUAEDAM LOCA
PLATONIS ET HORATII.

DORPATI,

EX OFFICINA ACADEMICA I. C. SCHÜNMANNI.

COMMILITONIBUS HUMANISSIMIS

S. P. D.

CAROLUS MORGENSTERNIUS.

Neque a communibus litterarum studiis, neque ab huius officii opportunitate alienum videtur, *Commilitones*, de quibusdam locis Dialogorum Platoniorum nuper praelectorum et de nonnullis Sermonum Horatianorum nunc praelegendorum pauculas observationes proponere.

In *Apologia Socratis*, quam *ASTIUS* quidem, Vir perdoctus et admodum sagax ¹⁾, *PLATONI*, ut rhetoris nescio cuius abortum, fidenter abiudicavit, qua tamen etiam posthac plurimi iique non insipientes fruuntur ut vera Socratis defensione per Platonem pie tradita, passim quidem, ni fallor, tradentis ingenio tum iuvenili imprudenter immutata ²⁾, in egregia igitur illa Oratione et Socratica et Platonica, cap. *xxiii.* extr. in codd. atque editt. vet., etiam in edd. *STEPHANI*, *FISCHERI*, *WOLFFII*, *BECKII*, ὑμῶς legitur in his: Ταῦτα γάρ, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, οὔτε ὑμᾶς χρεῖν ποιεῖν τοὺς δοκοῦντας καὶ ὀφητιοῦν τι (nam ὀφητιοῦν τι malim cum *BEKKERO* pro ὀφητιοῦν, quod est apud Stephanum, Fischerum, Wolfium, Beckium, et pro ὀφηοῦν τι, quod scripsit *HEINDORFIUS*) εἶναι, οὐτ' ἂν ἡμεῖς ποιῶμεν, ὑμᾶς ἐπιτρέπειν κ. τ. λ. Alii tamen recentiorum praetulerunt, quod coniecit, in Textum recipere ausus non est, *FORSTE-*

¹⁾ In opere haud contemnendo: *Platons Leben und Schriften* etc. Lipsiae a. 1816 edito, p. 474 — 492. Apologiam contra Astii rationes ita, ut aliis pauca reliquerit addenda, vindicasse mihi videtur *THIERSCHIUS* V. C. in Ephemeridibus litterariis quae inscribuntur: (*Wiener*) *Jahrbücher der Lit.* 1818. Tom. III. p. 70 — 93. Conf. etiam *SOCHERI* librum (*Ueber Platons Schriften*. München, 1820.) p. 69 — 78.

²⁾ Huc retulerim nonnulla eorum quae in *Apologia* taxavit *FERDINANDUS DELBRÜCKIUS*, Professor Bonnensis, in libello eleganter scripto: *Sokrates* etc. edito Coloniae Agripp. 1819, p. 46 seq. In aliis tamen Orationis particulis reprehensis totius corporis, unde illas divulsas examinavit, non satis memor fuisse videtur amicus a puero mihi percarus.

RUS, ἡμῶς: IO. HENR. VOSSIIUS, SCHLEIERMACHERUS, HEINDORFIUS, BEKKERUS. Schleiermacherus quidem ³⁾ trifariam nos cogi dicit ad hanc lectionem amplectendam, tum proximo ἡμεῖς, tum sequenti ὑμῶς, tum simili oppositione in illis (cap. 24): οὔτε ἡμᾶς ἐδίξεν ὑμῶς ἐπιιορεῖν, οὐδ' ὑμᾶς ἐδίξεσθαι, quam Vossius iam vocaverat in auxilium. Neque tamen his omnibus quidquam proficitur. Manifesta quidem his locis oppositio reorum et iudicum; rei sunt ἡμεῖς, iudices ὑμεῖς. At si in iudicum numero nonnulli esse videbantur, qui, ipsi quondam capitis rei, iidem suppliciter oraverint iudices tunc suos cum lacrimis aliaque turpiter fecerint ad misericordiam movendam: quidni optimo sane iure dicere poterat Socrates: οὔτε ὑμᾶς χρὴ ποιεῖν κ. τ. λ.† Quidni, etiamsi minime praemiserit quod illi volunt, ἡμᾶς, sine ulla haesitatione addere haec: οὐτ' ἂν ἡμεῖς ποιῶμεν, ὑμᾶς ἐπιτρέπειν —? Atqui eiusmodi homines inter Socratis iudices videri fuisse, apertum est ex initio capitis: τάχα δ' ἂν τις ὑμῶν ἀγωναντήσειεν, ἀναμνησθεὶς ἑαυτοῦ, εἰ δ' μὲν καὶ ἐλάττω τουτοῦ τοῦ ἀγῶνος ἀγωνιζόμενος, δεδῆταιί τε καὶ ἰκέτευε τοὺς δικαστὰς μετὰ πολλῶν δακρύων, παῖδιά τε αὐτοῦ ἀναβιβασάμενος, ἵνα ὅτι μάλιστα ἐλεηθεῖη κ. τ. λ. Temere igitur h. l. vulgatam deseruit HEINDORFIUS, auctore FORSTERO, ducibus et comitibus duumviris eximiis, VOSSIO et SCHLEIERMACHERO.

Apol. c. xxix. verba ἐμὲ τεθνάναι δὴ [delevit WOLFIUS, retinuit HEINDORFIUS scribens τὸ εἰ. τ. δ. Glossam omnino sapere mihi videntur, deleta etiam BEKKERO, haud scio an ex codicum auctoritate. Capite xxvii. contra HEINDORFIUS cum SCHLEIERMACHERO e margine irrepisse censet verba τοῖς Ἐνδεκα, quae retinuit WOLFIUS, uncis inclusit BEKKERUS. Mihi quidem non male retineri videntur. Quod infra c. 31 legitur: ἐν ᾧ οἱ ἄρχοντες ἀσχολῶν ἄγουσι, et Phaedon. non longe ab initio: ἢ οὐκ εἴων οἱ ἄρχοντες παρῆναι; inde saltem, quod vult HEINDORFIUS, non sequitur.

In Charmide, quem Platonis non esse mihi quidem nondum persuasit neque ASTIUS ⁴⁾, neque is, qui post eum lenius eandem rem tractavit, SOCHERUS ⁵⁾, licet opus arduum sit, refutare omnia argumenta ab utroque viro doctissimo prolata, cap. x. haec leguntur: Καὶ γὰρ νῦν, ἔφη, τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἀμάρτημα περὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι χωρὶς πατέρου, σωφροσύνης τε καὶ ὑγιείας, ἱατροὶ τινες ἐπιχειροῦσιν εἶναι. In his SCHLEIERMACHERUS verba σωφροσύνης τε καὶ ὑγιείας esse censet insititia: πατέρου pertinere potius ad ψυχὴν et σῶμα. Recte, opinor. Suspiciatus est etiam HEINDORFIUS, illa pro glossemate habenda esse, in Corrig. et Addend. p. 359. Quod tamen dicit, illud τε ante καὶ glossatoris vix se putare, id me quidem nil moratur. Ista, quae a BEKKERO uncis certe inclusa sunt, a Platone profecta esse, hanc etiam ob causam negaverim, quod Socrates Platonice nusquam sic seiuncturus erat σωφροσύνην et ὑγιείαν, cui virtus ipsa nihil aliud quam ὑγιεῖα ψυχῆς. Conf. Polit. IV. 18. ed. Ast., coll. Commentt. meis de Plat. Republ. p. 110. 119.

Cap. XXIII. Ἐγὼ γάρ που, ἦ δ' ὅς, τοῦδ' ὁμολόγηκα; ὥς οἱ τὰ τῶν ἄλλων πρᾶττοντες

³⁾ P. I. Vol. II. p. 419 ed. prior. An altera praeclarae Versionis editione sententiam mutaverit Vir acutissimus, nescio, quum nonnisi primum novae volumen adhuc ad me pervenerit.

⁴⁾ L. c. p. 423—428. GRODDECKIUS quidem, V. C., in disp. praelectionibus in Univers. litt. Vilnensi a. 1820 habendis praemissa, qua continentur Graecorum de Zamolxide fabulae, p. V. not. g, sic iudicavit: „Platonis nomen mentiri hunc dialogum, idoneis argumentis docuit ASTIUS solertia.“

⁵⁾ L. c. p. 150—157.

σωφρονοῦσιν ἢ τοὺς ποιῶντας ὁμολόγησα; In haec HEINDORFIUS scite sic commentatus est: „Ego sane, inquit ille, hoc concessi, quod temperantes sunt, qui aliena agunt. Num etiam qui faciunt, concessi? Ita Cornarius, eodemque modo Ficinus. Et est haec sane vulgatae huius scripturae sententia, perversa illa quidem et argumentationi plane contraria. Nimirum concesserat Critias, σωφροεῖν καὶ τοὺς τὰ τῶν ἄλλων ποιῶντας. Quod quum repugnare dicit Socrates ei finitioni, qua σωφροσύνην esse τὸ τὰ αὐτοῦ πράττειν posuerit ipse Critias, non igitur σωφροεῖν illos τὰ τῶν ἄλλων πράττοντας, respondebit sine dubio Critias, aliud esse τὸ τὰ αὐτοῦ πράττειν, aliud τὸ τὰ αὐτοῦ ποιεῖν: hoc se munus τῇ σωφροσύνῃ tribuisse, illud non item.“ Aliis pluribus adiectis recte dubitans de verborum integritate, hanc tandem emendationem proponit: Ἐγὼ γάρ που, ἢ δ' ὅς, οὐχ ὁμολόγηκα, ὡς οἱ τὰ τῶν ἄλλων πράττοντες σωφρονοῦσιν, εἰ τοὺς ποιῶντας ὁμολόγηκα. Mihi sine litterae cuiusquam mutatione sic scribi posse videbatur: Ἐγὼ γάρ ποῦ, ἢ δ' ὅς, τοῦδ' ὁμολόγηκα, ὡς οἱ τὰ τῶν ἄλλων πράττοντες σωφρονοῦσιν, ἢ τοὺς ποιῶντας ὁμολόγησα; Ego ubinam, inquit ille, hoc concessi, quod temperantes sunt, qui aliena agunt, ubi (qua disputationis parte) vel, si mavis, quemadmodum, qui (aliena) faciunt (temperantes esse) concessi? Nusquam, inquit, se concessisse, quod temperantes sint, qui aliena agant, in ea disputationis parte, ubi, temperantes esse, qui aliena faciant, a se omnino concessum sit. Commode igitur statim Socrates: Εἰπέ μοι, ἦν δ' ἐγὼ, οὐ ταῦτ' ἐν σὺ καλεῖς τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πράττειν; Οὐ μέντοι, ἔφη, κ. τ. λ. Aoristus ὁμολόγησα post Perfectum ὁμολόγηκα Heindorfio suspectus, potest defendi. Eodem fere modo c. 44 in his: Ἄ γάρ γυν δὴ ἐλέγομεν, ὡς μέγα ἂν εἴη ἀγαθὸν ἢ σωφροσύνη, εἰ τοιοῦτον εἴη — οὐ μοι δοκοῦμεν, ὦ Κριτίας, καλῶς ὁμολογηκέναι. Πῶς δὲ; ἢ ὅς. Ὅτι, ἦν δ' ἐγὼ, ῥᾷδως ὁμολογήσαμεν, μέγα τι ἀγαθὸν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις, κ. τ. λ.

HORATII Serm. I. Sat. 2, v. 129, 130 CAROLUS FEA, clarus ille Archaeologus, e codd. et edd. vet. nuper edidit: *vae! pallida lecto Desiliat mulier*; etc. Lectioni *vae* obstare dicit BENTLEIUS, quod in locis a se allatis et similibus *vae demens*, *vae misera* iunctim construantur; in *vae pallida* id non possit, (ridiculum enim foret) sed *vae* solum hic et incommittatum incedat. Cui principis Criticorum Britannicorum observationi hoc opponere ausim, lectio *vae!* si cui h. l. probetur, eam non ad *pallida* solum referendam videri, sed ad verba *pallida lecto Desiliat mulier*, et ad omnia quae sequuntur v. 130, 131: *miseram se conscia clamet, Cruribus haec metuat, doti deprensa, egomet mi.* Ut Carm. I. 13, v. 3, 4. *vae! meum Fervens difficili bile tumet iecur.* Nam quae FEA ad defendendam lectionem suam profert: „*Vae!* interiectio paventis, optime: *vae miserae uxori!* clament familiares“ etc., ea equidem apta huic loco esse negaverim. Male enim haec coniunxisse videtur Vir doctissimus: *undique magno Pulsa domus strepitu resonet, vae!* quae eum coniunxisse colligas etiam ex locis ab eo laudatis Sat. 8, 41. II. Sat. 6, 115. At magnus strepitus ille non solum clamore familiarium, sed magis etiam ianua fracta et latrante cane v. 128. Quanquam vero lectionem *vae!* codicum quorundam auctoritate denuo commendatam, examine repetito dignam putabam, quam HEINDORFIUS ne verbo quidem memoravit, praefero tamen lectionem vulgatam, diligentissimo huic interpreti quoque probatam, *vepallida*.

Sat. I. 4, v. 86 seq. legi scitis:

Saepe tribus lectis videas coenare quaternos,
E quibus unus amet quavis aspergere cunctos
Praeter eum qui praebet aquam; etc.

VI

Pro lectione vulg. unus FEA e codd. Romanis edidit *imus*. Probabiliter. Qualis occurrit Ep. I. 18, 10 *imi Derisor lecti*, et Serm. II. 8, v. 40, 41 *imi Convivae lecti*: eiusmodi homo, qui scurrili dicacitate symbolam daret hospiti, h. l. intelligi possit, et quidem is, qui imo lecto *imus* recumberet, ut PETRONIUS Feae iam laudatus c. 38 ait: *Vides illum qui in imo imus recumbit?*

Sat. I. 5. v. 72 lectionem vulg. *Paene macros arsit dum turdos versat in igni*. deseruit FEA, Codd. mss. tantum non omnibus et Acrone ac Porphyrione invitis, LAMBINUM secutus, edito: *Paene arsit, macros dum turdos versat in igni*: male. Nam quod negat Editor Romanus, Synchysin in Sermonibus locum habere, id quale sit apparet. Conf. quae de Hyperbatis Sermonum Horatianorum monuit WOLFIUS ad Serm. I. 1, v. 88 („*Horatius' erste Satire Lateinisch und Deutsch mit einigen Scholien*. Berlin 1813“) p. 23. Cui, ut saepissime, haud nominato quae opposuit HEINDORFIUS (ad eundem locum, p. 20⁶), eorum magnae parti non assentior. Haud temere vero eiusmodi Hyperbata ab Horatio adhibita putemus. Hic enim, quae sub luce videri vellet motae mentis notio, eam ipsa loci in verbis singulis collocandis assignati insolentia insigniorem reddidit: ut h. l. *macros* (macri scilicet turdi in igni versati operae pretium erant tantis turbis excitandis!), ut I. 1, 88 *nullo* (si nullo, ne minimo quidem, labore tuo retinere servareque amicos velis, natura quos tibi dat, cognatos); II. 1, 60. *scribam* (qualiscunque erit vitae color, in proposito susceptoque scribendi consilio permanebo).

Sat. I. 9, 43 seq.

— — — — — *Maecenas quomodo tecum?*

Hinc repetit. Paucorum hominum, et mentis bene sanae.

Nemo dexterius fortuna est usus. Haberes

Magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,

Hunc hominem velles si tradere: dispeream, ni

Summosses omnis.

HEINDORFIO verba *mentis bene sanae*, si Horatii ore prolata sumantur, mirae esse videntur; quae sequuntur, *Nemo dexterius fortuna est usus*, ab eodem de Maecenate suo nebuloni isti dicta, vere contumeliosa. Hunc potius verbis *paucorum hominum et mentis bene sanae* et interrogationi suae *Maecenas quomodo tecum?* causam, et conditioni, quam fert v. 46, *haberes Magnum adiutorem* etc., commendationem addere velle. Verba *Maecenas — summosses omnis* iam TURNEBUM et TORREN-

6) Quod loco perdifficili recepit HEINDORFIUS: *Ac si cognatos, nullo natura labore Quos tibi dat, retinere velis servareque amicos, Infelix operam perdas, ut si quis asellum In campo doceat parentem currere frenis?* id mihi quidem haud probatur. Explicat autem ipse his verbis: „Kannst du, dem Geld das Höchste ist, dich wundern, wenn dir niemand eine unverdiente Liebe schenkt, und wenn, im Fall du dir die Blutsverwandten, die dir ohne dein Zuthun die Natur gegeben hat“ (*nullo natura labore Quos tibi dat* — num hoc est: „die dir ohne dein Zuthun die Natur gegeben hat“?) „als Freunde erhalten willst, du dann eben so umsonst dich bemühst, wie wenn jemand den Esel auf der Reitbahn die Künste des Pferdes lehren wollte? Die Verbindung ist: „*Miraris, si nemo praestet — anorem, ac — Infelix operam perdas.*“ Unde quaeso illud: „und wenn, im Fall du“? Fateri igitur interpretem oportebat, verborum quam statueret iuncturam esse: *Miraris, quum — ponas, si nemo praestet — anorem, Ac (miraris, si), si cognatos — retinere velis s. q. a., Infelix operam perdas —?* At iuncturam tam inconcinnam quis velit Horatio obtrusam?

Car. Reitz¹¹⁸¹⁶ Coniectan. in *Triumph. lib. I. p. 133*: „*possunt vero verba nullo labore animo cogitari in subiectis, retinere velis: facite igitur et salte Horatius infelix operam perdas adhiberet, sed tamen relata hac sententia ad superiora per at particulam, non potuisset, ut arbitror, solos cognatos ponere: oderunt enim avarum illum et sordidum vicini quoque, noti, et caeteri. Horatium autem hoc significasse existimo: tu miraris, a nemine te amari, qui tam^{p. 134} multis utaris moribus, ut ne cognatos quidem possis ullo modo servare amicos, qui tecum fronte et ossa natura coniuncti sunt? Quamobrem puto Horatium dixisse haec: p*

*Miraris, quum tu argente possis omnia ponas,
si nemo praestet, quem non miraris, anorem,
ut si cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere velis, servareque amicos
Infelix operam perdas, —?*
At hunc ingratum accideret ut si quis asellum —

TIUM importuno isti tribuisse, atque etiam *BENTLEIUM* sic distinxisse, non bene desertos a recentioribus. Rationibus ab Heindorfio allatis equidem non acquiescebam. Verba *Paucorum hominum, et mentis bene sanae* multo aptius Horatio tribui etiamnum puto. Nam illa: *Paucorum hominum* huius et ingenio et consilio multo magis conveniunt, quam fatui hominis perversitati; haec *mentis bene sanae* sensu vocis cautus vere sumpta (Sat. I. 3. 61, 62. pro bene sano *Ac non incauto*) idem fere repetunt, quod Serm. I. 6, v. 50, 51 de Maecenate suo ad Maecenatem ipsum scripsit: *Praesertim cautum dignos adsumere prava ambitione procul* (sc. *avtas*). Utri vero verba *Nemo dexterius fortuna est usus* assignemus? Haec de Maecenate sumpta, nec Poëtae nec molestissimi hominis consilio respondere dico. De Poëta recte iam negavit Heindorfius. At ne importuno quidem hoc conveniunt loco, licet fortuna dexterrime usum esse tali homini est ad summam laudem pervenisse. De Maecenatis fortuna, et quomodo ea usus esset Maecenas, nunc minime omnium quaerebatur: suam cogitans et aucupans qui repraesentatur, Horatii fortunam omnino praetendere poterat aucupio. At num, quod Heindorfio placet, verbis, ut ab omnibus hodie leguntur: *Nemo dexterius fortuna est usus* —? Quaero: si ex inepti pravi-que hominis sententia Horatio nemo dexterius fortuna est usus: num magno adiutore tum opus erat? Quid? quo nemo dexterius fortuna est usus scilicet, num ei rivales adhuc submovendi? Minime: submoti fuissent omnes. Ne plura: coniecturam afferre liceat submenti, ne qui forte me oblitum esse putent, quam lubrica sit coniiciendi via in scriptore tot doctissimis iisdemque acutissimis viris toties tractato et polito.

*Nemo deterius fortuna est usus. Haberes
Magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,
Hunc hominem velles si tradere. Dispeream, ni
Submosses omnis.*

Hoc si scriptum reperirem, acquiescerem. Homini importuno, fatuo, maligno haec iuncta optime, puto, convenirent. *Deterius* h. l. idem fere esset quod *minus*, ut Sat. I. 10, 90: *doliturus si placeant spe Deterius nostra*. Ep. I. 10, 19. *Deterius Lybicis olet aut nitet herba lapillis?* Ita tamen, ut maior vis illi vocabulo his quoque locis insit quam simplici *minus*. *Deterius*, i. q. minus bene, medium esse quodam modo videtur inter *peius*, Horatio etiam frequentatum, et *minus*. Nemo, inquit, fortuna sua minus usus est, quam tu, Quinte, qui per Maecenatis familiaritatem ad summum venire potuisses: me adiutorem si haberes, quicunque obstant quin tu quam longissime procedas, statim submoveres omnes. Unum addo. Horatius quum omittere soleat illa *inquam, inquit*, ubi, uter loquatur, manifestum est, addere tale quid solet ac debet, ubi obscurum esse possit. In vulgata lectione *Nemo dexterius fortuna est usus*, an haec de Maecenate dicantur, an de Horatio, et quo sensu, ambigitur. Ambiguitatis culpa haeret in ipso Poëta, si sic scripsit. In coniectura nostra nihil ambigui: de Maecenate nemo tum ne somniaret quidem.

In iis quae statim sequuntur v. 47: *Non isto vivitur illic, Quo tu rere modo:* lectionem a *BENTLEIO* et e codd. receptam et exemplis firmatam *vivitur* non bene commutavit *FEA* cum altera *vivimus*. Hanc illius interpretamentum recte dicit Bentleius. Illud hôc urbanius.

Sat. II. 2, v. 14. *Cum labor expulerit fastidia.* Sic ex uno Ms. atque ex multorum codicum, qui habent *extulerit*, vestigiis vere edidisse censeo *BENTLEIUM*, non motus iis, quae *HEINDORFIUS* et *FEA*, qui lectionem vulgatam *extuderit* tuentur, opposuerunt. *Extundere* enim *aliquid*, Bentleius multis exemplis probat, non esse excutere, ut eiicias et expellas, sed ut invenias et obtineas. Heindorfius quidem negat, consilium aliquid producendi aut lucrandi („die Absicht, etwas hervorzubringen und zu gewinnen“) inesse verbis *CELSI* IV, 4: *Aliquando, gutture et arteriis exulceratis, frequens tussis sanguinem quoque extundit.* At producendi etiamsi absit consilium, tussis tamen excutiendo producit sanguinem, ut vel hoc exemplo Bentleii observatio confirmetur. Qui quod dicit, id non solum de tali consilio intelligendum, sed etiam de tali modo; eamque explicationem patiuntur ipsa eius verba: „*Extundere aliquid* non est excutere, ut eiicias et expellas, sed ut invenias et obtineas“; atque illa praeterea, quae sequuntur: „Id polliceri tibi ausim, ubicumque hoc vocabulum occurrit, eodem quo in his locis sensu inveniendi, acquirendi, impetrandi, extorquendi venire.“ Aptè idem laudavit Epist. II. 2, 137: *Expulit helleboro morbum bilemque meraco.* Quem e *QUINTILLIANI* Instit. Orat. I. 3. (§. 6.) locum attulit *FEA* (*Sunt quidam, nisi institeris, remissi: quidam imperia indignantur: quosdam continet metus, quosdam debilitat: alios continuatio extundit, in aliis plus impetus facit.*) ut probaret, *extundere* nostro loco idem esse quod *retundere*, reprimere, enervare, eo parum intellecto mire abusus est Vir clarissimus. Nam *extundere* ibi, arguta elegantia adhibitum, significat extundendo effingere. Vid. *SPALDINGII* doctam annotationem, Vol. I. p. 52.

De aliis Satirarum, atque etiam Epistolarum, locis alio tempore. Vos ipsi, *Commilitones*, curabitis, ut mentem bonam, ut animum defaecatum, ut purum pectus ad novas lectiones Vobis rite oblatas afferatis. Nam, ut Horatii nostri verbis desinamus: *Sincerum est nisi vas, quodcumque infundis, acescit.*

P. P. in Univers. litt. Dorpatensi, Idib. Ianuar. c1810cccx1.

I. LECTIONES THEOLOGORUM.

CHRISTIANUS FRIDERICUS SEGELBACH, D., a Consil. Collegior., Historiae ecclesiast. atque Litterat. theologiae P. P. O., Ordinis Theol. h. t. Decanus, 1) Historiae ecclesiasticae partem priorem, duce Schroeckhii libello, a Cel. Marheineckio denuo Berolini 1818 edito, quinquies per hebd. hor. III — IV narrabit. 2) Chronologiam sacram, systema I. G. Frankii chronologicum fundamentale potissimum secuturus, dieb. Lun., Merc. et Ven. hor. XII — I docebit. 3) Selecta historiae eccles. capita horis idoneis uberius explanabit.

LAURENTIUS EWERS, D., a Consil. Collegior., Theologiae Dogmaticae et Moralis P. P. O., Ordinis S. Annae secundae Classis Eques, 1) Criticam in Nov. Testamentum Introductionem dabit duce Haenleinio, quater p. hebd., dieb. Lun., Mart., Iov. et Ven. h. IX — X. 2) Dogmaticae alteram partem tradet sexies hor. X — XI. 3) Uberiorem in Theologiam revelatam Isagogen, sexies p. hebd. hor. II — III gratis.

HERRMANNUS LEOPOLDUS BOEHLENDORFF, D., a Consil. Collegior., Theologiae practicae P. P. O., 1) Theoriae institutionis catecheticae exponendae impendet horas tres dieb. Lun., Mart. et Merc. hor. XI — XII. 2) Theologiam pastorem tractabit, praemissa explicatione epistolarum pastoralium ad Timotheum et Titum, tribus horis dieb. Iov., Ven. et Sat. XI — XII. 3) Liturgicae sacrae eam partem Latino sermone tradet, quae de festis Christianorum diebus eorumque origine historica agit, bis per hebd. hora IV — V. 4) In Seminario Theologico exercitationes homileticas et catecheticas instituet et dirigit horis indicandis.

RUDOLPHUS HENZI, D., a Consil. Aul., Exegeticae et LL. OO. P. P. O., 1) Partem posteriorem interpretationis synopticae trium priorum Evangeliorum tradet, quater per hebd., dieb. Lun., Mart., Ven. et Sat. hor. VIII — IX. 2) Partes historicas in 4 Pentateuchi posterioribus libris contentas exegetice illustrabit, ter, diebus Mart., Iov. et Sat. hor. matut. VII — VIII. 3) Syntaxin Hebraicam docebit, gratis, ter, dieb. Lun., Merc. et Ven. hor. matut. VII — VIII; 4) Arabicam linguam, bis per hebd., dieb. Merc. et Iov. hor. VIII — IX.

LECTIONES IURISCONSULTORUM.

CHRISTOPHORUS CHRISTIANUS DABELOW, D., a Consil. Aul., Iuris civilis etc. et Iurisprudentiae practicae P. P. O., Ord. Iurisconsultorum h. t. Decanus, 1) Pandectas cursu I. exponet ad Primas lineas Iuris Pandect. a se ductas, quinquies p. hebd. hor. IV — V. 2)

Corporis Iuris civilis oeconomiam et externam et internam, iunctam Hermeneuticae eius, ad dictata, ter p. hebd. hor. V—VI vesp. 3) Historiae Iuris provincialis periodum Polonicam, Suecicam et Russicam narrabit bis, hor. V—VI vesp. 4) Auditorum exercitationes ad discendam causarum agendarum rationem moderabitur die Sat. hor. IV—V.

FRIDERICUS LAMPE, a Consil. Aul., Iuris publici et gentium et Politices P. P. O., 1) Rerum Germanicarum rationem usque ad Russiae provinciarum, quae mari Baltico adiacent, ab illa dissociationem exponet, instar Isagoges in Ius Germanicum privatum, quinques p. hebd. hor. IX—X. 2) Ius gentium Europaeum quinques hor. X—XI. 3) Ius provinciale Curonicum, quater p. hebd. hor. III—IV. 4) Disputationes Studiosorum iuridicas moderabitur d. Sat. hor. III—IV.

IOANNES GEORGIUS NEUMANN, a Consil. Collegior., Iuris Russici P. P. O., Tribunalis academici quo appellatione certatur causaeque recognoscuntur, h. t. Praeses, Ordinis S. Annae secundae Classis Eques, novissimam Iuris Russici Historiam narrabit sexies p. hebd., binis quotidie horis.

CAROLUS SCHROETER, D., a Consil. Aul., Iuris criminalis, Historiae Iuris et Litteraturae iuridicae P. P. O., 1) Historiam Iuris Romani enarrabit ad dictata hor. X—XI, quinques p. hebd. 2) Quaestionem publicam (Criminalprocess) exponet duce Meistero ter p. hebd. hor. II—III.

Cathedra Professoris ordinarii Iuris provincialis Curoniae, Livoniae et Esthoniae vacua est.

III. LECTIONES MEDICORUM.

CHRISTIANUS FRIDERICUS DEUTSCH, D., a Consil. Collegior., Artis obstetriciae et doctrinae de morbis mulierum et infantum P. P. O., Ord. Medicorum h. t. Decanus, 1) Artis obstetriciae priorem partem docebit duce Sieboldo quinques p. hebd. hor. VIII—IX. 2) Clinicum obstetricium, quandocunque opportunitas dabitur, moderabitur. 3) De infantium morbis disseret duce Henkio quinques hor. III—IV. Praeterea ad privatissimas lectiones, ut adhuc, paratum invenient commilitones.

MARTINUS ERNESTUS STYX, D., a Consil. Collegiorum, Diaeteticas, Materiae medicae, Historiae Medicinae et Litteraturae medicae P. P. O., 1) Diaeteticam docebit, ter p. hebd. hor. XII—I. 2) Formulas medicas conscribendi artem, ter p. hebd. hor. XII—I. 3) Encyclopaediam et Methodologiam medicam bis, dieb. Merc. et Sat. hor. XI—XII, hanc gratis in usum Alumnorum Caesareorum.

LUDOVICUS EMILIUS CICHORIUS, D., a Consil. Aul., Anatomiae et Medicinae forensis P. P. O., 1) Anatomiae partem priorem tradet in usum Alumnorum Caesareorum, sexies p. hebd. hor. III—IV. 2) De hominis extis, organis sensuum, glandulis et partibus genitalibus disseret sexies p. hebd. hor. IX—X. 3) Medicinam forensem tradet sexies hor. II—III. 4) Phy-

siologiam, seu Organismi humani Physicam, cursu altero, in usum Alumnorum Caesareorum habendo enucleabit sexies hor. V — VI vesp. Vid. etiam VI. Theatr. anat.

IOANNES CHRISTIANUS MOIER, D., a Consil. Aul., Chirurgiae P.P.O., 1) Chirurgiae theoreticae partem priorem, quinques p. hebd. exponet hor. XI — XII; 2) Fasciarum chirurgicarum rationem demonstrabit, ter h. XII — I. 3) Clinicum chirurgicum moderabitur quotidie hor. X — XI; 4) Manu medica uti in cadaveribus, quoties occasio erit, docebit.

IOANNES FRIDERICUS ERDMANN, D., a Consil. Collegior., Therapiae et Clinices P.P.O., 1) quotidie hora audita XI exercitationes clinicas in Nosocomio academico instituet; 2) bis per septimanam dieb. Merc. et Sat. hor. XII Clinico ambulatorio praeerit; 3) diebus Lun., Mart., Iov. et Ven. hor. IV doctrinae de morbis chronicis partem secundam tradet; 4) diebus Merc. et Sat. eadem hora exercitationes disputatorias lingua Latina continuabit.

FRIDERICUS PARROT, D., a Cons. Aul., Physiologiae, Pathologiae et Semiotices P.P.O., Pathologiam generalem sexies p. hebd. tradet.

*

*

*

IOANNES FRIDERICUS ESCHSCHOLTZ, D., P. P. E. O., Prosector Theatri anatomici, 1) Anatomiam et Physiologiam animalium comparatam docebit dieb. Lun., Mart., Iov. et Ven. hor. X — XI; 2) Zooiatriken forensem tradet die Sat. hor. III — IV; 3) Cadavera secandi artem, quoties postulabitur, monstrabit horis pomeridianis.

HERMANNUS KOEHLER, D., privatim docens, 1) Hippocratis Aphorismos explicabit bis p. hebd. publice; 2) Corporis humani evolutionem quam vocant, duce Lucaeo, (Lucä's Grundriss der Entwicklungsgeschichte etc. 8. Marburg, 1819.) dieb. Lun., Mart. et Iov. hor. XI — XII tradet.

IV. LECTIONES PHILOSOPHORUM.

CAROLUS MORGENSTERN, D., a Consil. Collegior., Eloquentiae, LL. Gr. et Lat., Aesthetices et Historiae Art. P. P. O., Ordinis S. Vladimiri Eques, Ord. Philos. I. et III. Classe h. t. Decanus, 1) Platonis Protagoram statarie explicabit ter p. hebd. dieb. Mart., Iov. et Ven. hor. VIII — IX matut. 2) Horatii Sermones interpretabitur ter, dieb. Mart., Iov. et Ven. hor. IX — X. 3) Artium graphicarum, in primis artis pictoriae rationem, ad dictata exponet et ex Museo, cui praeest, publico illustrabit bis p. hebd. dieb. Mart. et Iov. hor. III — IV. 4) In Seminario Paedagogico Philologico Sodales exercebit a) interpretando Niemeyeri libro: „Originalstellen Griech. und Röm. Classiker über die Theorie der Erziehung und des Unterrichts.“ edito Hal. et Berol. 1813; b) Latine scribendo et disputando, bis p. hebd., dieb. Merc. et Ven. hor. IV — V, ad quas exercitationes aliis etiam Auditoribus aditus patet gratis. Vid. VI. Biblioth. et Mus. Art.

FRIDERICUS RAMBACH, D., a Consil. Collegior., Disciplinarum quae pertinent ad rem quam dicunt cameralem, ad redditus et ad rem mercatoriam P. P. O., Ord. Philos. II. et IV. Class. h. t. Decanus, 1) Expositionem systematum Oeconomiae publicae ad dictata dabit quater p. hebd. hor. VIII — IX. 2) Oeconomiae publicae partem posteriorem enucleabit ad dictata, quinques hor. IX — X; 3) Cum Alumnis Caesareis Instituti medici Ciceronis Disputationes Tusculanas leget bis p. hebd., dieb. Merc. et Sat. hor. VIII — IX.

GEORGIUS FRIDERICUS PARROT, D., a Consil. Status, Physices theoreticae et applicatae P. P. O., Ordinis S. Vladimiri Eques, Physices theoreticae partem alteram tradet sexies per hebdomadem, hor. XI — XII. Colloquia de rebus physicis habebit semel per hebd.

GOTTLOB BENIAMIN IÄSCHE, D., a Consil. Collegior., Philosophiae et theoreticae et practicae P. P. O., 1) Psychologiam et Logicam docebit, illam ad Iacobi epitomen Psychologiae empirae, hanc ad Kiesewetteri elementa Logices, sexies p. hebd. hor. X — XI. 2) Metaphysicam ad C. C. E. Schmidii libellum, quater, hor. XI — XII. 3) Encyclopaediam universalem doctrinarum ad libellum suum (Grundlinien einer Architectonik und allg. Encyklop. der Wiss. Dorpat, 1818.) quater hor. V — VI vesp. 4) Historiam recentissimae Philosophiae a Kantio usque ad nostra tempora narrabit duce Tennemann, bis p. hebd. hor. V — VI vesp. 5) In Seminario Paedagogico Philologico exercitationes didacticas moderabitur, semel p. hebd.

IOANNES GUILIELMUS KRAUSE, D., a Consil. Collegior., Oeconomiae, Technologiae et Architecturae civilis P. P. O., Ordinis S. Vladimiri Eques, 1) Rem rusticam tradet quater hor. VIII — IX matut. 2) Principia Architectonices quater hor. X — XI. 3) Elementa rei saltuariae cum huius Technologia quater hor. III — IV. 4) Exercitationes ichnographicas formarum architectonicarum instituet.

GUSTAVUS EWERS, D., Universitatis h. t. Rector magnif., disciplinarum et statisticarum et geographicarum P. P. O., Ordinis S. Annae secundae Classis Eques, Historiam medii aevi enarrabit quinques p. hebd. hor. XII — I.

CAROLUS FRIDERICUS LEDEBOUR, D., a Consil. Aul., quum Historiae naturalis universae tum Botanices P. P. O., 1) Botanicam docebit ducibus Decandolle et Sprengelio (Grundzüge d. wissenschaftlichen Pflanzenkunde. Leipzig 1820.) quinques p. hebd. hor. XII — I. 2) Exercitationes phytographicas instituet die Sat. hor. XII — I. Vid. VI. Hort. botan.

FERDINANDUS GIESE, D., a Consil. Collegior., Chemiae et theoreticae et practicae, nec non Pharmaceutices P. P. O., Ordinis S. Annae secundae Classis Eques, 1) Chemiae generalis elementa experimentis illustrata exponet, librum suum (Darstellung der Chemie. Dorpat, 1820.) secuturus, quinques per hebd. hor. III — IV. 2) Pharmaceutices partem physiographicam bis. 3) Ope-

rationibus chemicis exercebit Auditores privatissime horis antemeridianis.

FRID. GUILIELMUS CAROLUS DE ADERKAS, a Consil. Aul., disciplinarum militarium P. P. O., 1) Tacticae elementaris copiarum pedestrium partem alteram docebit ternis horis die Lun. hor. VIII — X et die Mart. hor. II — III. 2) Tacticae elementaris copiarum equestrium partem alteram die Iov. binis horis VIII — X. 3) Doctrinae de conformatione militari (Militär-Organisations-Lehre) partem alteram ternis horis die Mart. hor. VIII — IX et die Ven. hor. VIII — X. 4) Elementa doctrinae de solo in re militari respiciendo (Terrainlehre) et Geographiam militarem, ita ut utroque semestri tempore haec illam excipiat, ternis p. hebd. horis. 5) Rei militaris delineandae ducem se praebebit ter p. hebd.

MAURITIUS DE ENGELHARDT, D., a Consil. Aul., quum Historiae naturalis universae tum Mineralogiae P. P. O., 1) Mineralogiam tradet quater p. hebd. hor. X — XI. 2) Crystallometriam bis, dieb. Merc. et Sat. hor. X — XII.

GUILIELMUS STRUVE, D., a Consil. Aul., Astronomiae P. P. O., 1) Trigonometriam et planam et sphaericam docebit ter p. hebd. hor. III — IV. 2) Locorum geographice definientium rationem monstrabit duce Bohnenbergero ter hor. III — IV. 3) Exercitationes practicas geodaeticas cum Auditoribus continuabit horis commodis. Vid. VI. Specul. astron.

MARTINUS BARTELS, D., a Consil. Collegiorum, Matheseos et purae et applicatae P. P. O., 1) Mathesin elementarem, et quidem Arithmeticam Brandesio, Geometriam Blaschio duce, docebit sexies p. hebd. hor. VII — VIII matut. 2) Algebram duce Lhuillero, adhibitis simul problematibus Hirschianis, ter p. hebd. hor. VIII — IX. 3) Geometriam analyticam, qua continetur et doctrina de sectionibus conicis et Stereometria analytica, ad methodum Mongii, ter p. hebd. hor. VIII — IX.

BASILIUS PEREWOSTSCHIKOV, D., a Consil. Aul., Linguae et Litteraturae Russicae P. P. O., Ordinis S. Vladimiri Eques, 1) Historiam Litteraturae Russicae narrabit praecipuorum scriptorum opera recensiturus; 2) Praeceptis linguae Russicae eiusque ingenio imbuet Auditores per exercitationes vertendi e linguis peregrinis in Russicam.

IOANNES VALENTINUS FRANCKE, D., a Consil. Aul., Historiae litterariae, LL. Gr. et L. et Paedagogices P. P. O., quum primum advenit, lectiones suas in valvis publicis indicabit.

Cathedra Professoris ordinarii Historiae vacua est.

V. LINGVAE HODIERNAE ET ARTES.

I. Linguas recentiores docebunt Lectores publice constituti, et quidem ex legibus academicis binis quisque p. hebd. horis gratis: 1) Rossicam THOERNER, Classis X., dieb. Lun. et Iov., hor. IV — V. 2) Germanicam WEYRAUCH, Collegior. Secretarius. 3) Letticam ROSENBERGER, Gymnas. Dorpat. Director. 4) Esthonicam MORITZ, As-

- sor Consistor. et Pastor, dieb. Lun. et Merc. hor. V—VI vesp. 5) Francogallicam VALLET DES BARRES, D., Consilarii titulo ornatus, qui a) Colloquia bis habebit gratis dieb. Lun. et Ven. hor. II—III. b) De Litteratura Francogallica disseret. 6) Anglicam THOERNER, dieb. Merc. et Sat. hor. III—IV. 7) Italicam RAUPACH, Classis X, qui, praeter elementa Grammatices Italicae gratis bis docenda, Dantem explicabit bis, scriptorum Italiae classicorum notitiam dabit bis, praeterea ad Hispanicae linguae elementa tradenda paratus.
- II. Artium item magistri publici binis quisque horis gratis operam suam Studiosis dicabunt. Nam in Hippodromo academico modos equitandi ostendet DATE, Artis equestris magister, dieb. Mart. et Merc. hor. VII—VIII. 2) Arma tractandi regulas dabit DUFOUR. 3) Saltandi artem monstrabit PELABON. 4) Artem ichnographicam et chalcographicam docebit CAROLUS SENFF, Professor extraord., publice die Sat. hor. II—IV, privatim dieb. Lun. et Iov. hor. II—IV. 5) Artem musicam THOMSON, bis, horis indicandis. 6) Operis mechanici magistrum se offert POLITOUR.

VI. INSTITUTA PUBLICA.

In Seminario Paedagogico Philologico scholas methodologicas et practicas habebunt Directores MORGENSTERN et IÄSCHE, quorum prior 1) interpretando Niemeyeri libro quo continentur Graecorum et Romanorum scriptorum loca de educationis et institutionis ratione, 2) Latine de rebus philologicis scribendo et disputando Sodales Seminarii exercebit; alter exercitationes didacticas moderabitur.

In Nosocomio academico, ut supra iam indicatum est, FR. ERDMANN exercitationes clinicas dirigit; in Instituto obstetricio C. F. DEUTSCH; in Instituto chirurgico I. C. MOIER. Theatrum anatomicum desiderantibus monstrabit L. E. CICHORIUS, collectionem pathologicam FR. PARROT.

Bibliothecam academicam aperiet dieb. Merc. et Sat. hor. II—IV. CAR. MORGENSTERN, Bibliothecae acad. Praefectus. Professoribus patet quotidie horis IX—XII et II—IV. Si quis peregrinator Bibliothecam visere cupiet, Praefectum adibit.

Museum Artis qui cupiunt videre, Directori C. MORGENSTERN indicabunt; qui Museum zoologicum, Directori C. F. LEDEBOUR; qui mineralogicum, Directori M. DE ENGELHARDT.

Apparatum Physices desiderantibus monstrabit Director G. F. PARROT, apparatus Chemiae Director F. GIESE; Collectionem formarum technologicarum I. G. KRAUSE; Speculam astronomicam GU. STRUVE; Collectionem rerum Mathesin applicatam spectantium M. BARTELS; Collectionem formarum militarium F. G. C. DE ADERKAS; Hortum botanicum Director C. F. LEDEBOUR.

In der N. Krit. Bibl. f. d. Schul- u. Unterr. wesen. 1823. no. 11. in der Rec. v. Bothe's Ausg. v. Fed's Horatius von S. O. (Obbarius?) heisst es S. 1007: „Nun ungern vermisset wir das Rückfichtnehmen auf Ge. Waddels Animadv. Critt. in Loca quaedam Virgilii, Horatii &c. Edinburg. 1734., welcher trotz manchem Gewagten, über einige Stellen in dem Sat. u. Bz. doch immer beachtungswerthe Conjecturen aufstellte. Dahin rechnen wir unter andern Sat. 1, 9, 45. Nemo deterius finis dextera, worauf auch Morgenstern verfiel (s. Miscell. Critt. ed. Friedem. et Seebode V. 1. P. 1. p. 92), welleich nicht ahnend, dass er schon einen Vorgänger gehabt. Künftige kritische Thesen machen wir auch auf Lellereq van Dover aufmerksam, welcher in seiner Obss. ad Lucan., die Weber in seiner Ausg. angenommen, viele, obwohl meist Kühn und nicht zu billigende, Verbesserungungen gewagt hat.“